

VII. ročník semináře zaměřeného na problematiku zprůchodnění migračních překážek ve vodních tocích

Výzkumný ústav
vodohospodářský
T. G. Masaryka
veřejná výzkumná instituce

ŠTÁTNA
OCHRANA PŘÍRODY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Aktuální informace týkající se zprůchodnění říční sítě České republiky

Mgr. Zdeněk Vogl, Ing. Miloš Holub, Ph.D., Ing. Pavel Marek,
Ing. Jiří Musil, Ph.D.

AOPK ČR, VÚV T. G. Masaryka v. v. i.

21. října 2021, přednáškový sál Povodí Vltavy, s.p., Holečkova 3178/8, Praha 5

PŘÍRODA JE NAŠE
DĚDICTVÍ I BUDOUCNOST

Výzkumný ústav
vodohospodářský
T. G. Masaryka
veřejná výzkumná instituce

Témata

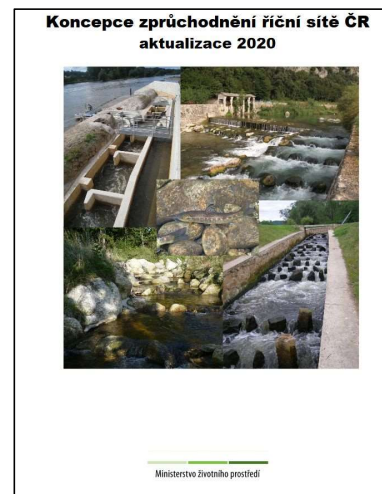
- Aktualizace Koncepce zprůchodnění říční sítě ČR s ohledem na plánování v oblasti vod
- Nastavení nového období Operačního programu Životní prostředí (2021 – 2027)
- Metodiky AOPK ČR
- TAČR – Centrum Voda

Koncepce zprůchodnění říční sítě ČR

- Koncepce zprůchodnění říční sítě ČR (Koncepce) je strategický dokument zabývající se problematikou průchodnosti příčných migračních překážek na vodních tocích a obnovou říčního kontinua.
- Pořizovatelem Koncepce je MŽP, které pověřilo AOPK ČR a VÚV T.G. Masaryka, v.v.i. zpracováním Koncepce i jednotlivých aktualizací.
- Partneři pro zpracování Koncepce jsou jednotlivé podniky povodí.
- Poslední aktualizace: rok 2020.

https://www.mzp.cz/cz/koncepce_migracni_zpruchodneni

Koncepce zprůchodnění říční sítě ČR

Cílem je

- stanovení principů ochrany stávající migrační prostupnosti toků,
- stanovení principů zlepšení podmínek pro život organismů tekoucích vod primárně pro ryby a mihulovce,
- stanovení priorit postupného obousměrného zprůchodňování příčných překážek ve vodních tocích ČR,
- vytvoření strategického dokumentu jako podkladu pro vodohospodářské plánování a zároveň tak naplňovat ustanovení „Rámcové směrnice o vodách“.

Aktualizace Koncepce zprůchodnění říční sítě ČR

Příloha č. 1

Koncepce zprůchodnění říční sítě ČR - vymezení migračně významných vodních toků

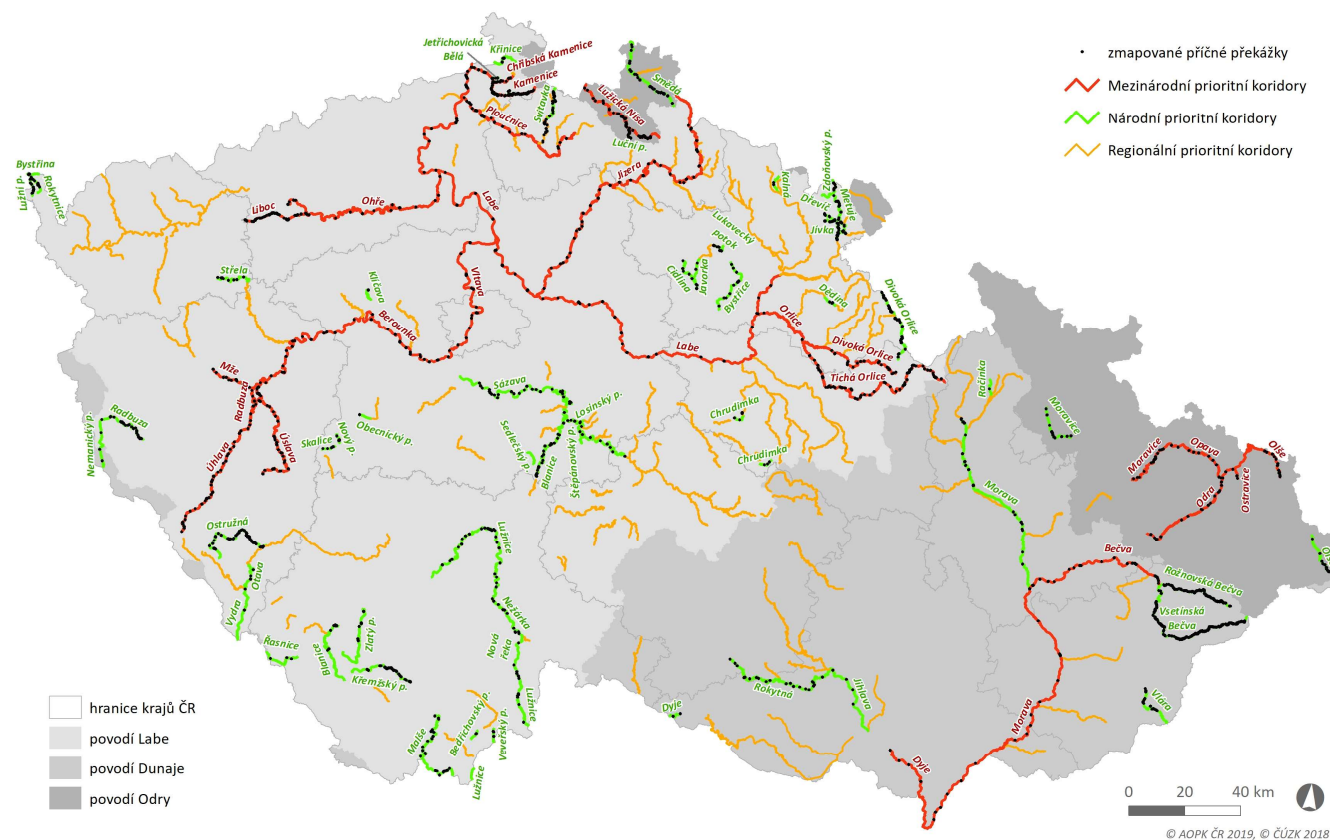
- Upravuje stávající **Mezinárodní prioritní koridory (A)** s vazbou na mořské prostředí,

- výrazně rozšiřuje **Národní prioritní úseky (B)** a

- zařazuje třetí kategorii **(C) Regionální prioritní koridory** = cíleno na druhovou ochranu

Aktualizace Koncepce zprůchodnění říční sítě ČR

Kritéria pro stanovení vodních toků zařazených do Regionálních prioritních úseků jsou:

- Vodní tok s výskytem proudomilných druhů ryb, pro něž je migrace součástí jejich životního cyklu (např. za účelem reprodukce, potravy atd.).
- Vodní tok s výskytem zvláště chráněných nebo evropsky významných živočichů s vyšší potřebou migrace jich samotných nebo druhů, které jsou na těchto migrantech existenčně závislé, tyto druhy nejsou v EVL či ZCHÚ vymezeny jako předměty ochrany, ani nemají specifikována podpůrná opatření v plánech péče či SDO.
- Vodní toky s výskytem zvláště chráněných nebo evropsky významných druhů ryb bez vyšší potřeby migrace, kterým snížení fragmentace VT přispěje ke stabilizaci jejich populace, případně k jejich rozšíření (např. vodní toky s výskytem vranky obecné).
- Při výběru vodního toku bylo také snahou zohlednit jeho ekologický potenciál, tj. kvalitu vodního útvaru z hlediska jeho hydromorfologie a ekologie.
- Při výběru vodního toku bylo snahou zohlednit četnost migračních bariér a tím jejich efektivní zprůchodňování.

Aktualizace Koncepce zprůchodnění říční sítě ČR

Významný zdroj dat o migračních překážkách

- Výstup z projektu podpořeného z EHP fondů - Vytvoření strategie pro snížení dopadů fragmentace říční sítě ČR (EHP-CZ02-OV-1-016-2014).

www.vodnitoky.ochranaprirody.cz

- Do současnosti probíhalo lokální mapování vodních toků.
- Aktuálně se pracuje na aktualizaci a znovuspuštění mobilních aplikací pro možnost hromadného mapování v rámci všech regionálních pracovišť AOPK ČR a správ NP.
- Žádoucí by bylo doplnit stávající databázi o vybrané atributy významné zejména pro posuzování migrační prostupnosti vodních toků z databází správců vodních toků.

AGENCIJA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY ČESKÉ REPUBLIKY CZ EN

MAPA ČR O PROJEKTU MIGRAČNÍ BARIÉRY A MVE MIGRACE RYB A RYBÍ PŘECHODY KE STAŽENÍ KONTAKTY

Databáze migračních bariér

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Praesent vitae arcu tempor neque lacinia pretium. Phasellus rhoncus. In convallis. Mauris suscipit, ligula sit amet pharetra semper, nibh ante cursus purus, vel sagittis velit mauris vel metus. Suspendisse sagittis ultrices augue. Donec iaculis gravida nulla. Etiam neque. In convallis. Proin mattis lacinia justo dolor.

Mapa ČR O projektu Migrační bariéry a MVE Migrace ryb a rybí přechody Ke stažení Kontakty

Copyright 2016. All rights reserved. AGENCIJA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY ČESKÉ REPUBLIKY

Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska

norway grants

Aktualizace Konceptce zprůchodnění říční sítě ČR

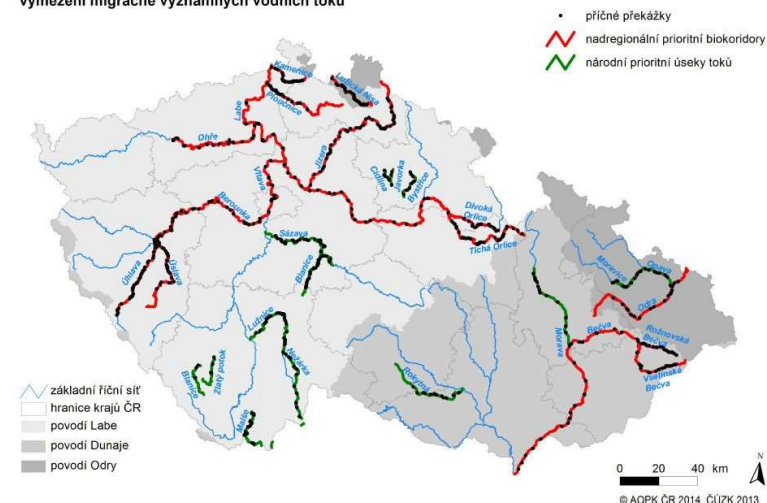
Analýza migrační prostupnosti významných koridorů v druhé etapě plánovacího období v oblasti vod

- Hodnoceno 34 koridorů (19 nadnárodního a 15 národního významu),
- Pro zajištění migrační prostupnosti realizováno 22 opatření (12 rybích přechodů),
- Plnění plánu dle Konceptce 13,7 %.
- Konceptce není v plánovaných obdobích naplňována a stále se nedaří realizací plánovaných opatření systémově hierarchicky zprůchodňovat říční síť ČR.
- Důvod – jednoduché profily k řešení „vyčerpány“

Pro třetí etapu vodohospodářského plánování (2021 - 2027)

- V platné Konceptci výčet prioritních překážek k řešení, z nich 23 profilů Podniky povodí zahrnuly do Dílčích plánů povodí a Národních plánů povodí

Konceptce zprůchodnění říční sítě ČR -
vymezení migračně významných vodních toků

Aktualizace Koncepce zprůchodnění říční sítě ČR

Priority podniků povodí z hlediska zajištění migrační prostupnosti na koridorech kategorie A a B

Správce toku	Název toku	Název profilu	Říční km	Priorita dle Koncepce
Povodí Labe	Labe	Střekov	767,00	Mezinárodní
Povodí Labe	Labe	Obříství	842,80	Mezinárodní
Povodí Labe	Labe	Lobkovice	849,60	Mezinárodní
Povodí Labe	Labe	Kostelec nad Labem	856,80	Mezinárodní
Povodí Labe	Smědá	Černousy	2,79	Národní
Povodí Ohře	Kamenice	Rabštejn	17,00	Mezinárodní
Povodí Ohře	Kamenice	Skuz u hasičů	24,00	Mezinárodní
Povodí Vltavy	Berounka	Mokropsy	11,81	Mezinárodní
Povodí Vltavy	Berounka	Zadní Třebáň	21,64	Mezinárodní
Povodí Vltavy	Berounka	Sýkořice	51,00	Mezinárodní
Povodí Vltavy	Berounka	Dolany	125,10	Mezinárodní
Povodí Vltavy	Úhlava	Bystřice	83,71	Mezinárodní
Povodí Vltavy	Malše	Wolf	3,03	Národní
Povodí Vltavy	Sázava	Nespeky	27,72	Národní
Povodí Vltavy	Sázava	Tichonice	83,17	Národní
Povodí Vltavy	Sázava	Chřenovice	119,70	Národní
Povodí Odry	Odra	Studénka	47,0	Mezinárodní
Povodí Odry	Oliše	Koukolná (Dětmarovice)	15,80	Mezinárodní
Povodí Moravy	Morava	Lanžhot	74,11	Mezinárodní
Povodí Moravy	Morava	Tvrdonice	85,38	Mezinárodní
Povodí Moravy	Morava	Nedakonice	138,70	Mezinárodní
Povodí Moravy	Rokytná	Rybníky	20,67	Národní
Povodí Moravy	Rokytná	Rešice	33,43	Národní

Třetí etapa plánování v oblasti vod (2021 – 2027)

Příklady priorit podniků povodí z hlediska zajištění migrační prostupnosti

Masarykovo zdymadlo v Ústí nad Labem (Střekov)

Tvrdonice, ř. km 85,92, Morava

Mokropsy, ř. km 11,58, Berounka

Studénka, ř. km 786,84, Odra

Operační program Životní prostředí – programové období 2021 - 2027

Nová etapa je v současnosti ve fázi finálních úprav, výsledná podoba se může od současného návrhu lišit,

Aktivita: Zprůchodnění migračních překážek pro vodní živočichy a opatření k omezování jejich úmrtnosti

- Od počátku příštího roku budou průběžně vypsaný výzvy, způsobilost výdajů končí v roce 2029,
- Program bude financovaný z fondů EU – Fond soudržnosti,
- Příjemce žádosti – SFŽP,

V rámci projektu může být řešeno na všech vodních tocích ČR:

- **odstranění či eliminace migrační překážky.**

V rámci projektu může být řešeno následující opatření na vodních tocích vyplývajících z Koncepce či příslušných plánů dílčích povodí:

- **zprůchodnění migrační překážky na vodním toku pomocí rybího přechodu či jiného opatření zajišťující migraci ryb a dalších vodních a na vodu vázaných živočichů,**
- **opatření podporující proudovou migraci,**
- **zvýšení účinnosti stávajících rybních přechodů či dalších opatření (doplnění nové technologie, rekonstrukce stávajících rybních přechodů apod.),**
- **omezování úmrtnosti vodních živočichů (opatření vycházející z přílohy č. 5 Koncepce, vyjma Fish-friendly turbín a plavebních komor).**

Operační program Životní prostředí – programové období 2021 - 2027

Výše podpory:

- až do 100 % celkových způsobilých výdajů pro zajištění migrací vodních živočichů na „koncepčních“ vodních tocích mezinárodního a národního významu,
 - až do 80 % celkových způsobilých výdajů pro zajištění migrací vodních živočichů na „koncepčních“ vodních tocích regionálního významu a u opatření vyplývajících z příslušných plánů dílčích povodí (vodní toky mimo Konceptci),
 - na zbylých vodních tocích, až do 70 % celkových způsobilých výdajů.
-
- Možnost čerpat až 100 % celkových způsobilých výdajů na výkup pozemku pro renaturační opatření.
 - Možnost čerpat až 10 % na výkup pozemku v rámci přímých realizačních výdajů (výstavba rybního přechodu).
 - Finančně podpořen je také biomonitoring u realizovaných rybních přechodů a u stávajících rybních přechodů.

Operační program Životní prostředí – programové období 2021 - 2027

Podklady pro OPŽP:

- **Projektová dokumentace se všemi náležitostmi.**
- **Biologické hodnocení - Ichtyologický průzkum - zpracovaný dle Standardu ochrany přírody řady B Voda v krajině, Rybí přechody (AOPK ČR 2015), stanovení cílových druhů, aktuální stav.**
- **Monitoring rybího přechodu - povinnou součástí projektu i s jeho popisem (ověření funkčnosti rybího přechodu je součástí závěrečného vyhodnocení akce).**
- **Další povinné dokumenty a přílohy stanoví PrŽAP - aktuální verze je ta, která je platná k datu vyhlášení výzvy, případně její modifikace, vždy uvedeno v textu výzvy.**
- www.OPZP.cz

Program obnovy přirozených funkcí krajiny (POPFK) – program 115 164 – Podpora adaptace vodních ekosystému

- **podpora méně nákladných staveb do výše 1 mil. Kč**
- www.dotace.nature.cz

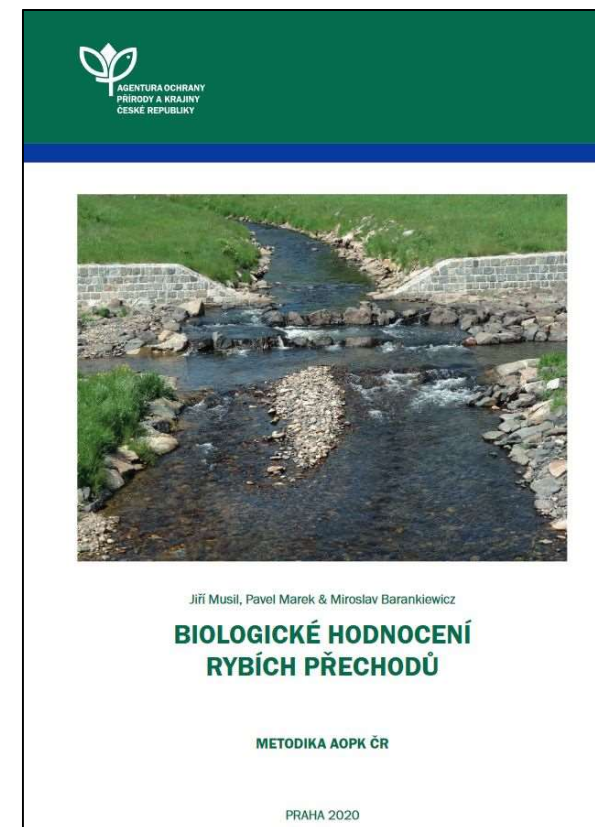

Metodiky AOPK ČR

Biologické hodnocení rybích přechodů

(Jiří Musil, Pavel Marek & Miroslav Barankiewicz, 2020)

- Zahrnuje aktualizaci současných preferovaných kvantitativních monitorovacích metod sledování migrujících ryb, specifikuje jejich výběr, podmínky aplikace a hodnocené parametry včetně interpretace výsledků a požadavků na jejich zpracování za účelem standardizovaného hodnocení.
- Metodické postupy pro jednorázový monitoring rybního přechodu financovaného v rámci OP ŽP.
- Elektronická podoba metodiky ke stažení na www.nature.cz v sekci „Metodiky AOPK ČR“.

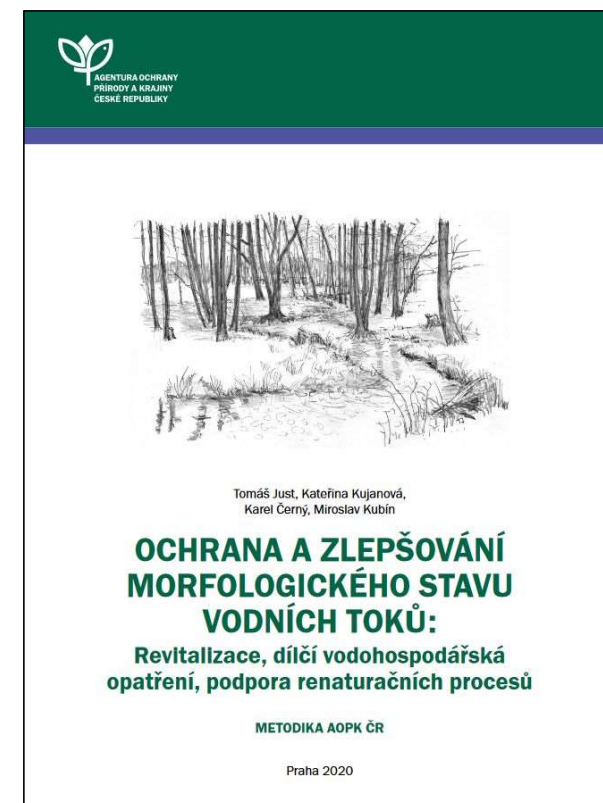

Metodiky AOPK ČR

Ochrana a zlepšování morfologického stavu vodních toků

(Tomáš Just, Kateřina Kujanová, Karel Černý, Miroslav Kubín, 2020)

- Návod a přístupy k řešení obnovy morfologického stavu vodních toků.
- Ucelený soubor doporučení a zkušeností nabytých AOPK ČR za 30 let, včetně zkušeností získaných ze zahraničí.
- Příklady dobré praxe s obrazovou dokumentací.
- Elektronická podoba metodiky ke stažení na www.nature.cz v sekci „Metodiky AOPK ČR“.

- Výzkumný projekt v rámci programu Prostředí pro život financovaného Technologickou agenturou ČR,
- Garant projektu – MŽP, hlavní řešitel - VÚV T.G. Masaryka, v.v.i.
- Zapojeno sedm dalších výzkumných a vzdělávacích institucí.
- Realizace v letech 2020 – 2026.
- Hlavní oblasti zájmu:
 - sucho,
 - znečištění vod,
 - ochrana před povodněmi,
 - ochrana vodních ekosystémů.
- Součástí je 7 pracovních balíčků.

Více informací: www.centrum-voda.cz

Pracovní balíček 7 (WP 7)

Zlepšení stavu vodních a na vodu vázaných ekosystémů

Rozdělní na dílčí cíle:

- Dílčí cíl 7.1. Výzkum vybraných ohrožujících faktorů působících na vodní a na vodu vázané ekosystémy*
- Dílčí cíl 7.2. Řešení problematiky fragmentace říční sítě a migrace vodních a na vodu vázaných organismů*
- Dílčí cíl 7.3. Monitoring a hodnocení stavu vodních a na vodu vázaných ekosystémů*

*Zkrácené názvy

Dílčí cíl 7.2. Řešení problematiky fragmentace říční sítě a migrace vodních a na vodu vázaných organismů

V rámci dílčího cíle jsou řešeny tyto aktivity:

- Hodnocení migrací ryb na uzávěrových profilech mezinárodních povodí.
- Příprava koncepčních a strategických podkladů hodnocení vlivu fragmentace říční sítě ve vztahu k plánování v oblasti vod.
- Biologický monitoring a hodnocení účinnosti vybraných rybích přechodů.
- Biologický monitoring a hodnocení poproudové a laterální migrace na vybraných tocích.
- Vývoj a testování experimentálního rybího přechodu.

DĚKUJEME ZA VAŠI POZORNOST

Mgr. Zdeněk Vogl - zdenek.vogl@nature.cz
Ing. Miloš Holub, Ph.D. – milos.holub@nature.cz
Ing. Pavel Marek – pavel.marek@nature.cz

Ing. Jiří Musil, Ph.D. - jiri.musil@vuv.cz

Výzkumný ústav
vodohospodářský
T. G. Masaryka
veřejná výzkumná instituce

